N XI.

KURYER LITEWSKI

W WILNIE DNIA 5. SIERPNIA V. S. ROKU 1805.

ROSSYA.

S. Petersburg VS. lipca. Pskowskiego półku muszkiet. Półkownik Rossi został Szefem półku muszkiet. Wołyńskiego, na mieyscu G; M. Skipora, który umieszcza się w armii. Dozorca wodney kommunikacyi w Rybińsku stanu Konsyl. Greker uwalnia się od służby z pensyą 1200. rubli. Dozorca stad końskich Trofimow oszczędził skarbowi więcey 40. t. rubli zaprowadzaiąc nowe stada w Gubernii Woroneżskiey; w nadgrodę został aktualnym stanu Konsyl.

AUSTRYA.

Wiedeń 31. lipca. Rząd Czeski pod cielesnemi karami zabronił wieśniakom używania niedostałego zboża, i nie dobrze doyrzałych owoców, których zgłodniali używać zaczynali; zkąd choroby szkodliwe zagęścić się mogły; ten zakaz rozciągnięty iest do wszystkich prowincyi Monarchii Austryackiey, które w ter. r. niedostatkiem ścinione były; urzędnikom kraiowym Cesarz zalecił wykonanie pilne przepisu zbawiennego.

X. Maurycy Lichtenstein służąc w regimencie Ułanów Schwartzenberg, na kampanii r. 1800. pod G. Kray przeciw szczęśliwszemu Moreau, był ciężko raniony w bitwie na polach Szwabskich stoczoney, tak dalece, iż od Chirurgów armii Austryackiey opuszczony, opłakany w całym obozie, z naywiększą trudnością do życia przywrócony został sztuką Chirurga Francuzkiego Precy. Bolesne skutki okropnego przypadku, dotąd nie pozwoliły młodemu X. powracać do służby woyskowey. Powrócił nakoniec w mies. ter. Pomieniony regiment stoiący w Morawii przyimował Półkownika swego uroczystym obrządkiem. Wszystkie szwadrony X spotykały w paradzie; przed miasteczkami i wsiami były tryumfalne bramy, obeliski, ozdobne girlandami, cyframi i napisami stosownemi.

Wintzingerode G. Rossyiski odiechał do S, Petersburga.

Głębokie u nas milczenie o politycznych odmianach, które niedawno zaszły w konstytucyi RP. Włoskiey i Liguryiskiey; niektórzy spodziewaią się większych na przyszłość, ieżeli Mocarstwa interessowane nie przeszkodzą. Sami Włosi zdaią się przeczuwać, iaki los będzie ich oyczyzny, że kray podzielony dotąd na wiele części, spocząć ma nakoniec pod rządem iednego; iak w Odzie Napoleonowi podaney, gdy był w Genui, powiedział wyraźnie Poeta. *Quotcunque Tyrrhenum ambit et Adria,*
Dum tota demum conquiescat
Gens Italum domino sub uno.

Werbunek w całém państwie nagły i wielki. Żydów nawet zwyczaiem nie dawno wprowadzonym, brać kazano na dopełnienie regimentów. Do Węgier ieszcze nie poszły zalecenia; spodziewamy się że stany wkrótce zgromadzić się maiące, nie odmówią pomocy potrzebney. W Prowincyach dawniey Weneckich dziś liczemy żołnierza 50 t. w Stiryi 30 t. w Tirolu 26 t. w tym kraiu rozkazano obywatelom, ażeby w 14. d. przystawili do obozów liczbę strzelców przepisaną. Wyliczone woyska są teraz w nieustanném poruszeniu; podróżni z naywiększą ledwie trudnością przeieżdzać mogą; gościńce wszystkie okryły działa, ammunicye, żywność, furaże, które z odległych stron tu sprowadzamy.

W Wenecyi zdarzył się przypadek uwagi godny w okolicznościach dzisieyszych. Przybyli niedawno do tego miasta Proni i Constanzo wyżsi Officyerowie korpusu Jnżenierów Francuzkiego i Włoskiego. Chociaż na pozor zdawali się zaięci iedynie oglądaniem rzeczy ściągaiących się do nauk i kunsztów; kommenderuiący G. Bellegarde miał podobno inną o nich wiadomość. Wezwała cudzoziemców policya; przeyrzała papiery; w których znalazła pozwolenie im dane od rządu na przedsięwzięcie podróży, i tym podobne pisma. Uwiadomiony o wszystkiém Francuzki Konsul Rostagny, był u G. zaniosł oświadczenie przeciw dopełnioney gwałtowności; papierów zabierać nie dopuszczał; to iednak bynaymiey nie pomogło; wszystkie zabrała policya, Jnżenierowie są w areszcie.

W naszey stolicy po ostatnim rozruchu rząd pragnąc zmnieyszyć cenę zbyt wysoką żywności, nie znalazł innego środka, iak ponowić rozkaz dawany r. 1797. i 1800, gdy Buonaparte i Moreau zbliżali się do Wiedeńskich murów, ażeby wszyscy cudzoziemcy natychmiast ustępowali za granicę, którzy nie maią potrzeby koniecżney bawienia się dłuższego, o czém rząd i policya ma sądzić ostatecznie, weyrzawszy w podane przyczyny.

HISZPANIA.

Madrid 9. lipca. Z iaką pilnością i pośpiechem X. Pokoiu przygotowania czyni do Angielskiey woyny, dowodzi liczba okrętów iuż uzbroionych w kilku mieś. Z Cadix wyprowadził Gravina: Argonauta od 86 armat. S. Rafał od 80. Redoutable, Jnebranlable od 76, America, Espana od 68. W tymże porcie ma Villavicenzio: Trinitad od 134. arm. S. Anna od 114. Glorioso od 80. Rayo od 100, Bahama, Juste od. 76 Leander, Castilia, Mino od 68. W Carthagenie Salcedo: Luisa od 120. arm. S. Carlos od 114. S. Franciszek Paula. Joachim. od 76. Ramo, Asia, od 68. W Ferrolu Grandellana: Asturia od 114. Neptun od 86. Monarcha, S. Franciszek Ass. Augustyn, Jan od 76. S. Fulgenty od 68. Ogułem 27. okrętów lin. Do tey flotty przydać trzeba kilka fregat, korwet, więcey szalup zbroynych. Nie liczemy ieszcze wielu okrętów, które uzbraiać zaczęto, w 3 departamentach; gdy wszystkie będą gotowe, żałować może nieprzyiaciel. iż narod Hiszpański przymusił do woyny.

Wprawdzie narzekać mogą sprawiedliwie zprzymierzeńcy, że dotąd byliśmy nieczynni. Wyiowszy eskadrę Graviny, wszystkie inne w portach zachowuią się spokoynie, dozwalaiąc Anglikom krążyć bezpiecznie blizko brzegow naszych, i żeglugę tamować. Jeden Salcedo kilka razy opuszczał C[illegible] zastrąszony przemocą nieprzyiacioł, których zapewne nie widział. Podobno chcieliby Francuzi i postronni, ażeby wódz Hiszpański naśladuiąc iednego z sławnieyszych rycerzów północney Europy w 17 wieku, nie przed spotkaniem, lecz po zwycięztwie liczył pobitych Anglików. Ci sami krytycy iednak zganiliby bez wątpienia nie uwagę i zuchwalstwo Admirała naszego, gdyby lud nowy, tylo przeszłemi klęskami potrwożony, do boju stawił przeciw bitnym, licznieyszym, i doświadczonym Anglikom w morskiém rzemieśle.

Powiadano nie raz, że Król Katol. chciał mieć w służbie swoiey G. Moreau, i powierzyć iemu oblężenie Gibraltaru. Być to mogło; lecz zapewne nie pozwolił na to Napoleon, gdyż rycerz na oboiętnym okręcie z całą familią wypłynoł z Cadix do Ameryki półn. prosto zmierzaiąc do New York.

Ponieważ dochody Hiszpanii Europeyskiey nie dostarczały nigdy na zwyczayny wydatek w czasie pokoiu, mniey ieszcze wystarczaią podczas woyny; skarby zaś spodziewane z Amerykańskich osad częścią zabrał nieprzyiaciel, więcey daleko zatrzymać kazano na mieyscu, dopóki uzbroione flotty narodowe i Francuzkie nie oczyszczą morza; z tych względów Król naprzód rozkazał dług zaciągnąć u Batawów wynoszący 100 mill. realów, czyli 25 mill. fr. na 5 proc. dziś ponieważ kapitaliści Hiszpańscy ofiarowali służyć koronie maiątkiem swoim, wyszedł nowy edykt, na pożyczenie w kraiu drugich 100 mill. realów na 5 i pół proc. Dług ten ma być opłacony w lat 8 równemi częściami; przy każdém ciągnieniu biletów opłacić się maiących, niektóre nadgrodę wygrywać będą; ta ogułem dla wszystkich pożycza-

iących prócz proc. wyniesie million 65 t. realów. Kupcom miasta Cadix dzieło poruczone; ci na pomoc wezwawszy przyiacioł z miast handlowych, w przeciągu 15 d. kapitał złożyli. Nadto ieszcze Król ustanowił podatek od wina, zaręczaiąc uroczyście poddaństwu, że płacić przestaną od d. ogłoszonego z Anglią pokoiu.

PRUSSY.

Berlin 25 lipca. Biegały dawno pogłoski o negocyacyach zaczętych między dworem Londyńskim i Stockholmskim; wiadome zgromadzenie się woysk Szwedzkich do Pomeranii w r. pr. i powrót do oyczyzny; wyiazd posłów z Berlina i Stockholmu, &c. te wszystkie okoliczności może obiaśnić nota, którą w czasie podał Hardenberg Minister Pruski posłowi Szwedzkiemu Brinckman.

Gdy Król Szwedzki, powiada, przysłał do Berlina GL. Armfeldt, zapytuiąc się w liście własnoręcznym Pruskiego Monarchę, iakiém będzie poglądać okiem na teraznieyszy stan Niemiec półn? Fryderyk 3 iaśnie przełożył myśl swoię w rozmowie z posłem, i w odpowiedzi na pismie przesłaney do dworu Stockholmskiego. Oświadczył: że pragnąc zapobiedz rozszerzeniu się pożaru woiennego na lądzie, ile iest w mocy iego, obrał nayściśleyszą i nigdy nieodmienną obojętność dla dobra poddanych i sąsiadów, gotow użyć wszelkich środków, iakie tylko będą podobne, ażeby spokoyność w Niemczech półn. od kogokolwiek zamieszaną nie była. To postanowienie swoie Monarcha przekładaiąc innym dworom, wyraził, iż nie dopuści w Pomeranii Szwedzkiey, aniteż w drugich prowincyach żadnego woysk zbierania, żadney wyprawy woienney. Wkrótce z ukontentowaniem Król odebrał od G. Armfeldt uręczenie, iż Gustaw 3 o żadney woynie nie myśli. Rząd też Francuzki wdzięcznie przyioł starania i zabiegi nasze, ażeby w Niemczech półn. spokoyność kwitnęła nieprzerwanie.

Lecz po czasie niedługim Laforest poseł Napoleona w Berlinie doniósł, iż Anglia z Szwecyą o subsidia traktuie; że drugie z tych Mocarstw ofiarowało ruszyć w pole 25 t. żołnierza, domagaiąc się 2 mill. FS. na potrzebny wydatek, na co ieszcze nie zgodziły się strony. Chociaż Król Pruski chciałby nie wierzyć takiemu doniesieniu, które wbrew przeciwne iest oświadczeniom Armfelda; lecz gdy z innych stron odebrał potwierdzenie, obowiązanym być się czuie do obiawienia swoich myśli. Niżey podpisany prosi Posła Brinckman, ażeby prosił Monarchę Szwedzkiego o tłumaczenie się prędkie i wyraźne. Ma nadzieię Fryderyk 3, że Gustaw 3 nie tylko nie pragnie pomnażać i rozszerzać klęsk woiennych, narażać na przypadki niepewne i wątpliwe spokoyność i dobra poddanych swoich, i innych kraiów podnosząc oręż przeciwko Francuzom; ale owszem przyłoży się chętnie do przywrócenia pokoiu powszechnego, i skłoni się do ugody z dworem Paryskim, do którey droga ieszcze podobno zamknięta nie iest.

Cóżkolwiek nastąpi, Król Pruski pamiętaiąc dobrze, czego po nim wymaga interes własny i narodów ościennych; nigdy nie może dopuścić, aby Szwedzka Pomerania przemieniła się w teatr woienny. Oświadcza więc wyraźnie, iż gdyby Gustaw 3 z tey prowincyi miał przedsięwziąć zaczepne kroki przeciwko Francuzom; Monarcha Pruski z żalem przymuszony będzie użyć względem Pomeranii środków naydzielnieyszych, ażeby z tey strony przynaymniey nie wyszły zamieszania przeciwne obojętności przyiętey. Gustaw 3 obwiniać zapewne nie będzie dworu Pruskiego o postępek daleki od bezstronności, gdy zważyć zechce; że ninieysze oświadczenie zgadza się zupełnie z obowiązkiem koniecznym, aby spokoyność w Niemczech półn. wzruszoną nie była. Zwłaszcza gdy przez to Pomerania Szwedzka wolną zostaie od klęsk i przypadków, iakie za sobą sprowadzać zwykła woyna gdziekolwiek się zapali.

TURCYA.

Constantinopol 25 Czerwca. Rozumieią powszechnie Turcy, że panowanie Mammeluków nad całym Egiptem do stanu dawnego będzie przywrócone, ieżeli wysłany Kapitan Basza z woyskiem i flottą do Alexandryi, nie znaydzie środków skutecznych na poskromienie tych nieprzyiacioł mężnych i przemyślnych. Rzecz iest niewątpliwa, iż Beiowie zawarli ściśle przymierze z naczelnikiem Albańczyków Mehemet Alim, który na ich stronę przeciągnoł woysko Syryiskie, do Azyi powracaiące po wiadomym rozruchu, na rozkaz Baszy Kurschid. Wszyscy w iedno połączeni Cair opasali. Basza zamknięty w cytadelli pogroził strzelać i miasto w perzynę obrócić, ieśli nieprzyiaciele nie wynidą w pole; stało się iak rozkazał. Czekamy w krótce potwierdzenia wiadomości o kapitulacyi Kurschida, poymaniu, i śmierci iego.

BRYTANNIA W.

Londyn. 23 lipca. Względem obrótów Toulońskiey flotty, dziś większa niż przedtym iest niepewność. Admirał Cornwallis niedawno doniosł rządowi, że korwety iego postrzegły na morzach Europeyskich wiele zbroynych okrętów; Kapitani za rzecz nie wątpliwą twierdzili, że Villeneuve i Gravina powracaią do Europy. Przeto Cornwallis dał hasło flotcie swoiey, posłał przestrogi potrzebne Admirałom Stirling, Calder, Collingwood, krążącym pod Rochefort, Ferrol, Cadix; ażeby ostrożność zachowali. Tymczasem upłyneło d. kilka, nie pokazał się iednak nigdzie nieprzyiaciel; zkąd pewny domysł, iż nie był w Europie; gdyż po długiey żegludze potrzebuiąc spoczynku i naprawy, zawinołby do portu, nawet z niebezpieczeństwém stracenia okrętów kilku w bitwie z flottami Angielskiemi.

Godzi się rozumieć, iż Villeneuve nie poszedł do Ameryki północney. 60 d. mineło iak oddalił się z Martiniki; droga do Chesapeak odnogi nad kilkanaście zabrać nie mogła; ztamtąd do Europy okręta przychodzą w 30 naywięcey. Gdyby zawinoł, wiedzielibyśmy o tém od Amerykanów. Dla tych przyczyn doświadczeni w morskiém rzemieśle Officyerowie rozumieią, że wódz Francuzki zboczył z Cadix do Indyi zachod. dla tego iedynie, ażeby tam wysadził żołnierza wziętego z Europy, a zabrał półki dawniey przesłane do Martiniki i Guadalupy, które iuż oswoiły się z niebem gorącém. Na tych czele stanowszy Lauriston udać się musiał podobno do Azyi. Drugą ieszcze mógł mieć przyczynę Villeneuve obrania dłuższey drogi, ażeby tym bardziey oszukał Anglików, i odwiódł Admiralicyą od myśli posyłania woysk i okrętów nowych na ratunek osad wschodnio Indyiskich; cobyśmy dawno uczynili, gdyby nie zaręczał Nelson, iż znaydzie nieprzyiaciela i zwycięży w nowym swiecie.

To godna uwagi, że Villeneuve dokładną zawsze miał wiadomość o wszystkich obrótach flotty Nelsona, częścią od Francuzkich fregat, które za sobą na straży zostawił, częścią od Amerykańskich żeglarzów. Inaczey niepodobno iemu było uniknąć spotkania; ieśli prawda co powiadali wspomnieni żeglarze, iż Antilskie wyspy opuścił nie rychło, i był widziany w Tabago, Antigoa. Lecz temu godzi się nie wierzyć, podeyrzane są Anglikom Amerykańskie powieści; snadź Republikanci w żywey pamięci ieszcze zachowuią, że im Francya pomogła niepodległość zyskać. Te powieści Nelsona niepotrzebnie zaprowadziły do Trinitady, Lucyi, Antigoa; te kazały mu szukać nieprzyiaciela w S. Domingo, Grenadzie, Martinice, podobno ieszcze w Chesapeak. Od 12 Czerwca nic nie wie narod o czynnościach nayszczęśliwszego z obrońców swoich; żadnego nie przysłał doniesienia o przedsięwziętey podróży z Barbados.

Cieszy się kompania wschod. że rząd z Indyi powracać kazał nieczynnemu Admirałowi Pellew, który ani poymać śmiałego Linois, ani nawet przeszkodzić zabieraniu bogatych okrętów pod okiem swoiém nie umiał. Podobnym sposobem Admirał Graves kommendę stracił pod Rochefort, że nie przeioł eskadry Mississy powracaiącey z nowego świata. Równego losu wkrótce dozna Stirling następca, że port nie dobrze zamykał; gdyż smutna dziś wiadomość przyszła o powtórném wyiściu na morze eskadry Rochefortskiey, z którą złączyć się miała druga w Orient uzbroiona. Stroże nasi tego nie postrzegli; w czém obwiniać ich o niedbalstwo nie mogą ludzie znaiący doskonale, iak częstokroć na Oceanie, wiatr, deszcz, mgła gruba omylaią pilność nayważniejszą. Owszem każdy głośno powstaie na Lorda Barham Prezyduiącego w Admiralicyi, który trzymaiąc się ściśle przepisów poprzednika Melville, porty zamykać każe bez żadney korzyści dla nas; gdyż nieprzyiaciel wysyła i sprowadza flotty iak mu się podoba, szydząc z uporu naszego.

Dobrześmy wnosili, że rozprawa między flottą Lorda Keith i nieprzyiacielską flottyllą d. 17 i 18 pod Boulogne i Calais niepomyślnie wypadła dla nas; gdyż Admiralicya nic o niey dotąd nie rzekła. Prywatne doniesienia świadczą, iż nieprzyiaciel chcąc nakoniec

przystąpić do lądowania na brzegach Angielskich, rozkazał flottyllę Batawską z Dunquerque do Boulogne przeprowadzić. Ostrzeżeni o takiém przedsięwzięciu Keith i Douglas Admirałowie zgromadzili w Dunes do 80 żaglów okrętów lin. fregat, korwet, i mnieyszych. Wypłynoł Verhuel, zbliżyli się nasi; strzelać zaczęto; bitwa zacięta i długa; brzegi Angielskie ludem ciekawym okryte były; spodziewał się z patrzących każdy być świadkiem porażki nieprzyiaciela; ten zaś w naycięższych przygodach gotowe schronienie znaydował pod batteryami lądowemi. Officyerowie nasi oddaią sprawiedliwość męztwu i przezorności Admirała Batawskiego; umiał zręcznie korzystać z mieysca, wiatru, podnoszenia się i opadania morza, walczył odważnie przeciw potędze kilkakroć większey, nic nie stracił, zawinoł gdzie zamierzał; powieść naszych o zaięciu 2 łodzi wątpliwa, strata w ludziach utaiona, zepsucie wielu okrętów pewne; zawinęły do Dunes dla naprawy. Podobno iednak Verhuel nie wyszedłby tak szczęśliwie z niebezpieczeństwa; gdyby uwiadomiony o bitwie Lacrosse Admirał, z Boulogne na morze ruszaiąc, nie rozerwał sił i uwagi wodzów naszych.

Amerykanom powiodło się nad nadzieię prędzey uskromić i do pokoiu przymusić Afrykańskich zbóyców, Na ląd wysadzony Półkownik Eaton z zwyborem żołnierzy morskich i maytków pod Tripolis, rozgromił nieprzyiaciół, wziął szturmem zamki Darna i Bengasi. Potrwożona Regencya ugody szukaiąc, ofiarowała wolnością obdarzyć natychmiast Amerykanów zabranych w niewolę r. pr. z fregaty blizko portu na piaskach osiadłey. Z tąd Republikanci do Tunis pośpieszaią. Uprzedziła ich sława o zwycięztwie odniesionem nad sąsiedzkim narodem; spodziewać się trzeba, iż wkrótce statki Amerykańskie mieć będą żeglugę bezpieczną po morzu środziem.

X, d. York wyieżdża wkrótce, oglądać maiąc wszystkie nadbrzeża Angielskie, i iaka iest gotowość do obrony kraiu.

W obozie pod Weymouth obchodzono uroczyście doroczną pamiątkę sławney bitwy r. 1759 wygraney nad Francuzami pod Minden przez X. Ferdynanda Brunswickiego, gdzie 15 regiment Angielskich strzelców konnych, w tenczas Szefowstwa Elliota, dystyngwował się naybardziey. X. Cumberland Szef onego dzisieyszy dawał ucztę wielką Officyerom i żołnierzom. Nie trzeba mówić, że tym sposobem wodzowie nasi chcą ożywić w narodzie ducha rycerskiego, którym Anglicy słyneli za pamięci przodków.

BATAWSKA RP.

Haga 27 lipca. Oboz pod Zeyst po długiém oczekiwaniu i wielorakich odmianach nakoniec został zwinięty; wszystkie regimenta, Francuzkie i Batawskie pośpieszaią znowu do Texel, Helder, i Helvoetsluys, gdzie użyte będą do wielkiey i taiemney wyprawy. Rozumiemy, że gdy nasze eskadry wynidą z portów, tegoż czasu ruszy na morze flotta Bersteńska. Ta którą niedawno Lallemant z Rochefort i Orient wyprowadził, słychać, że prosto ma uderzyć na Jrlandyą, albo przynaymiey zagrozić lądowaniem. Gdy Cornwallis na ratunek póydzie, Gantheaume z tyłu nastąpiwszy albo złączy się z eskadrą Rochefortską, i Marszałka Augereau z woyskiem wysadzi na ląd, albo się zbliży do ciaśniny Calais, i flottyllę z Boulogne zaprowadzi do brzegów Angielskich; do czego ma pomagać Admirał De Winter, albo dla większego rozerwania siły nieprzyiacielskiey uderzy na Szkocyą.

Cokolwiek nastąpi wyznać trzeba, iż lądowanie nigdy łatwieysze nie było. Flotty ogromne, nadzieia i obrona Anglików. Tych część znaczna pospieszyć na ratunek oyczyznie nie zdoła. Nelson, Cochrane, Dacres, Raynier, Trowbridge, Collingwood, Calder są dalecy; Cornwallis, Keith, Russel, Stirling z eskadrą brzegów Jrlandzkich strzegącą, nad 40. okrętów lin. razem nie liczą. U nas przygotowania do wyprawy stały się nagleysze po przybyciu gońca z Fontainebleau do kommendanta flotty Batawskiey. Podchlebiamy sobie, iż dzień iest niedaleki, w którym narody zprzymierzone nad spólnym nieprzyiacielem odnieść maią pomstę surową i zupełną.

Admirał Verhuel doniół Pensyonarzowi, że prowadząc naszą flottyllę z Dunquerque do Boulogne, znalazł w drodze przeszkody wielkie od flotty Angielskiey, do 80 żaglów liczoney; wszystkie iednak uprzątnoł pomyślnie, statki na mieysce zaprowadził, sam do Dunquerque powrócił, zkąd resztę flottylli zaprowadziwszy ieszcze do głównego stanowiska, na czele siły zprzymierzoney ma rychło przystąpić do wykonania taiemnych rozkazów Napoleona. W bitwie opisaney szalupy nasze po 2 arm. 24 funt. noszące, po 250. razy ognia dały. Schimmelpenninck rozkazał obyw. Van Royen zastępcy morskiego Ministerium iechać do Dunquerque, dla ostatecznego umówienia się z Admirałem Verhuel, który iak wiadomo, iest morskim Ministrem.

Dokończenie pisma Pensyonarza do Stanów RP.

Zostało więc wszystko u nas na dawnym stopniu nieodmiennie; prowincye, obywatele iedni więcey od drugich chociaż bogatszych płacić musieli dla tego, że w tém lub inném mieyscu żyli; każda prowincya oddzielną składkę dawała na potrzeby ogólne kraiu, dopóki Unia trwała. Tey węzły potargane zostały przypadkiem niespodzianym i wielkim przez rewolucyą; gdyśmy uznali potrzebę napisania nowey umowy towarzyskiey, obywatele światli i cnotliwi nas ostrzegli, żeśmy powinni wprowadzić nowy sposob skarbienia, o iakim piszący Unią myślli wprawdzie, dokonać dla wielorakich przeszkod nie umieli. Byliście świadkami Batawowie, iak sprzeczne opinie kray dzieliły, gdy iedni podatek ogólny, drudzy dawne utrzymywali. Cierpiała na tey niezgodzie domowey oyczyzna; lecz nakoniec tę przynaymniey korzyść odniosła, iż ludzie oświeceni i bezstronni rostrząsaiąc z uwagą co mówili iedni i drudzy, prawdę znalezli. Spodziewać się trudno, ażeby dziś nawet, po długiém i nieszczęśliwém doświadczeniu, ta prawda każdemu widzialną była. Jest zapewne wielu obłąkanych. Lecz rozumiem, niema w całey Batawii człowieka obywatela, któryby nie przyznał zemną, iż odmieniony stan oyczyzny potrzebuie odmian w dawnych zwyczaiach, że ieśli kray nachylił się do upadku, musiały być klęski ważne przyczyny; a ieżeli z mieszkańców iednego przyciskał podatek, drugiego dotknoł ledwie, taka ustawa naprawy potrzebuie.

Gdyby kto się zapytał; dla czego Batawowie przed rewolucyą nie myślili o odmianie? wnet odpowiem: inne czasy były. Dawniey rzadki zastanawiał się nad potrzebą wprowadzenia nowości; zwyczaie od przodków podane szanowano bez powątpiwania o ich dobroci i pożytku; materye skarbowe rzadki poznawał; długi każdey prowincyi były własne, iako przez nią zaciągane; nie iak dzisiay, w iedno zlane do całego kraiu należą. Znano przecie, iak pożyteczne iest wprowadzenie ogólnych podatków; gdy albowiem summy przez prowincye składane nie wystarczały potrzebie; w takim przypadku nie raz kazano w całym kraiu ieden i wszędzie równy wybierać podatek nadzwyczayny, zostawuiąc mieyscowe nietkniętemi. Czas i potzeba wprowadziły do nas pożyteczną ustawę. Każda udzielnie prowincya nakładała u siebie podatek, szafowała dochodem swoim. Lecz poniewaź były wielorakie potrzeby ogólne całego narodu, skłoniły się nakoniec prowincye do myśli zbawienney, ażeby swóy dochod dzieliły na 2. cześci, z których iednę zatrzymywały na potrzebę domową; druga do skarbu RP. powszechnego wnoszoną być zaczeła.

Ten zwyczay dał poznać Ministrom i rządcom naywyższym narodu, bogactwa i dochody każdey z osobna prowincyi, dawniey niewiadome nikomu i pilnie chowane przed obcém okiem; wtenczas przekonywać się zaczeli obywatele oświeceni, iak nierówne iest podatkowanie w kraiu. Bo kiedy Hollandya np. ledwie 20. część własnego dochodu dawała na potrzebę ogólną RP. z drugiey strony Groninga, Over Jssel, Zelandya część prawie 4. składać musiały. Zaczęto u nas pracować w materyach skarbowych; ludzie uczeni wydali gruntowne pisma, w których iaśnie dowiedzione są bezprawia i obywatelów krzywda. Przekonali się po większey części obywatele; a ieżeli ieszcze trwał do końca wieku 18. dawny sposob skarbienia, przypiszmy to ludzkiey słabości; zawsze w narodach z trudnością przychodziło wykorzenienie złego, które czas upoważnił i poświęcił; trudniey ieszcze zaszczepienie dobra, które obraża zysk własny lub stare przesądy

R. 1801. zgromadzenie prawodawcze uznało konieczną potrzebę odmian w podatkowaniu, i opinie dotąd rozdwoione w iednę zlało. Zaczęto więc w prowincyach dawne podatki znosić, wybierać nowe; w czém postąpiono tak daleko, iż gdybyśmy dziś chcieli powrócić do dawnych, rzecz byłaby nieskończenie trudna. Lecz niech będzie nayłatwieysza, stan dzisieyszy oyczyzny myśleć nawet o tém nie pozwala; kończyć iuż trzeba, co zaczeli poprzednicy, i doskonalić ich dzieło. Klęski i woyny ciągłe od lat kilkunastu, kray niszcząc skarb odłużyły; przy naywiększey oszczędności dochod

zwyczayny nie dostarcza na wydatek pospolity. Cóż? gdy nam przystoi pomyślić o utrzymaniu RP. na stopniu przyzwoitym znaczenia i powagi między narodami: o dotrzymaniu słowa wierzycielom, przez co nasi przodkowie słyneli w świecie; o opatrzeniu obrony osad zamorskich; o wskrzeszeniu handlu iuż upadłego. Gdzie na to pomoc znaydziemy.

W podatkach nadzwyczaynych? Próżnobym dowodził zaiste, iak są przykre, niesprawiedliwe, niepodobne.

Reszta póżniey.

FRANCYA.

Paryż 25 lipca. W S. Cloud na publiczney audyencyi, X. Masserano ambassador Hiszpański oddał Napoleonowi z listem Króla Katol. przysłany order złotego runa dla panuiącego, 5 innych dla XX. Józefa i Ludwika Bonaparte, Kardynała Fesch Arcy B. Lyonu, naostatek dla XX. Bacciocchi i Borghese; nadto ieszcze order Karola 3 dla Arcy Podskarbiego Lebrun, Ministra morskiego Decrés, Marszałków: Lefevre, Augereau, Moncey. Stosuiąc się do chęci sobie oświadczoney Króla Katol. Napoleon przesłał do Madrytu znamiona legionu honorowego dla Monarchy, X. Pokoiu, 4 innych XX.

Odebraliśmy obszerne opisanie bitwy którą Admirał Verhuel wygrał niedawno z Anglikami. Flotta ich składała się z okrętów lin. fregat, i korwet; było na niey dział więcey 2 t. Verhuel nad 500 nie liczył ludzi Keith miał kilkakroć od nas więcey. Nie podeyrzane wiadomości są z brzegów Angielskich, iż 9 fregat i korwet odesłano do Dunes, gdzie prędko rozbroione czekaią naprawy; 260 ranionych na brzeg wysadzono. Od 4 tyg: gotowali się silnie Anglicy przeszkodzić połączeniu flottylli, na tém wygranę zakładaiąc sprawiedliwie. Jm pewnieyszą nadzieię mieli dokazać wszystkiego; tym większą w nich trwogę sprawiła przegrana niespodziewana; tak dalece, iż gdy nazaiutrz po rozprawie 80 statków Batawskiey 2 dywizyi za 1 następuiąc z Dunquerque żeglowały do Ambleteuse, Keith wszystkim przeyść dopuścił spokoynie bez wystrzału żadnego. Verhuel pokazał odwagę i przezorność prawdziwie nadzwyczayną w zdarzeniu naytrudnieyszém, zdumiewali się nad nim przytomni Francuzi na flottylly, i na brzegach stoiący; ieden z wyższych Officyerów pisząc do przyiaciela powtórzył, co w 17 wieku Marszałek d. Etrées do Colberta pisało Ruyterze: pragnołbym z duszy całey, krwią i zyciem kupić cząstkę tey chwały, iaką nabył rycerz w dniu pamiętnym na wieki. Verhuel dawno iest wyznaczony Ministrem departamentu morskiego od Pensyonarza, przyiol urząd pod warunkiem, iż zatrzyma kommendę flottylli swoiey, aż ią zaprowadzi do zamierzonego celu. Pod Ministrem gorliwym i czynnym, iak iest Verhuel, morska potęga Batawów ieszcze być może, czém była w 17 wieku, i wysokie mieć znaczenie w Europie.

W rapporcie swoim Verhuel obszerniey opisuie szczegóły iuż wiadome, potęgę flotty nieprzyiacielskiey, słabość flottylli, ponowione kilkakroć attaki, zwycięztwo nasze, skuteczną pomoc daną Admirałowi od batteryi lądowych i lekkiey artyllerji; naostatek weyście do Ambleteuse flottylli tryumfalne, za którą nazaiutrz przyszła dywizya druga bez przeszkody. Dwie tylko nowe okoliczności wspomniał Verhuel: 1. że z flottyllą Batawską płynęły razem 4 batterye Francuzkie, które straż tylną zamykaiąc, wytrzymały ogień straszliwy; 2, że na szalupie Admiralskiey Verhuela znaydował się Marszałek Davoust z kilku Officyerami sztabu swoiego. Nie moią iest rzeczą, powiada Admirał, wychwalać męztwo tego wodza dawno Francyi znaiome; dziwić się iednak musiałem odwadze i umysłu przytomności, wśród bitwy stoczoney na elemencie nowym dla niego. Straciliśmy zabitych 16. ranionych 70.

Te same okoliczności znayduią się wyrażone w doniesieniu przysłaném od Marszałka, który uważał, iż okręt Admirała Keith będący na stronie, od ognia daleko, nieustannie okryty flagami, co chwilę nowe hasło daiąc, do bitwy od początku do końca nie wchodził. Droga około przygórka Grinez naytrudnieysza; tam nieprzyiaciel zgromadził całą potęgę, ażeby Batawów przymusił do odwrótu. Lecz Verhuel stanowszy sam na czele flottylli linią Anglików armatami otworzył, do czego skutecznie pomogły batterye lądowe.

Administratorowie Paryskich szpitalów daią powszechności sprawę z włodarstwa swego; w r. teraz zakończonym dochodu mieli 7 mill. 751 t. fr. wydatku 7 mill. 643 t. Ubogich którym iałmużnę i opatrzenie dawali, było 87 t. Chorych przyieli do szpitalów 39 t. z których umarło 2196. Dzieci mamkom z funduszu opłaconym podrzuconych oddali 4044.

Korsarz Henri z Bordeaux wysłany, zabrał i do portu przyprowadził okręt kompanii wschodnio Indyiskiey, niosący z Chin do Europy herbaty samey skrzyń 6. t. zdobycz oszacowano 3 mill. fr.

W Boulogne iest wszelka gotowość na przyięcie Napoleona, który tam spodziewany d. 10 Sierpnia.

Rewolucya znosząc wszystkie prawa i urzędy, lasy narodowe i prywatne oddała na zniszczenie ludziom chciwym niegodziwego zysku, którzy korzystaiąc z iedyney pory, wielkie dostatki zgromadzili. Przyszedł nakoniec dzień sądu. Napoleon przeszkadzaiąc dalszym bezprawiom, wyznaczył po wszystkich departamentach sądy, przed któremi stawać muszą niewierni lub niedbali zawiadowcy, i wszyscy którzy podczas zamieszania kraiowego cudzą własność przywłaszczyli. Już niektórym kazano płacić wielkie summy; w samym departamencie Eure blizko 6 mill fr. dać powinni; w drugich mniey lub więcey. Odtąd lasy pilniey strzeżonemi być zaczeły.

Rząd raz ieszcze odezwę uczynił do Prefektów, ażeby pismem, i słowem, rzeczą starali się przekonać lud prosty i uprzedzony, o pożytkach wynikaiących dla plemienia naszego z szczepienia ospy krowiey. Doktor Jenner wynalazca w Europie lekarstwa zbawiennego, zatrudnia się teraz w Londynie pisaniem dzieła, dowodzić maiąc, iż rodziców wakcynowanych dzieci, ospy naturalney znać nie będą.

Zawczora panuiący podpisał wyrok. Korsarski okręt, na którym nie znaydą się 2 trzecie części rodowitych Anglików, albo też poddanych narodu z Francyą woiuiącego, ma być poczytany za zboiecki. Officyerowie będą rozstrzelani, lud prosty póydzie na galery.

Od koronacyi Mediolańskiey, obywatele Królestwa Włoskiego we Francyi nie są za cudzoziemców uważani.

W Toulonie kazano przyśpieszyć robotę, ażeby flotta nowo uzbroiona, iak nayprędzey mogła dokazywać z Hiszpańską w Carthagenie i Cadix stoiącą.

WŁOCHY.

Livorna 10 lipca. Dzicy mieszkańce gór Cabaili 40 mil. od Algeru odległych ku wschodowi, wpadłszy niespodzianie w liczbie niezmierney do tego miasta, opanowali naprzód twierdze, chociaż im rozboynicy odpor zacięty dawali; poymali Deia, naostatek zrabowali wszystkie domy Zydowskie, wszystkich niewolników Chrześcian pomordowali. Przed 4 laty ten lud upadł w podobném przedsięwzięciu. Do portu naszego zawinęło kilka statków, na których uciekali Zydzi, po straconym maiątku ogołoceni ze wszystkiego. Bogaci rodacy, obywatele Livorny, przyieli wygnańców ze wszelką ludzkością. Ponieważ uciekli z Algeru w pierwszey trwodze, godzi się rozumieć, iż powieść o rabunku i powszechney rzezi może być przesadzona. Czekamy wkrótce innych okrętów z Afryki, które przyniosą wiadomość dokładnieyszą.

Mediolan 20 lipca. Twierdze miasta Wenecyi od rewolucyi zaniedbane, Rząd Austryacki pilnie naprawiać kazał.

Bacciocchi X: Piombino przybył do Luki d. 14, przyięty z radością od mieszkańcow; nazaiutrz obioł rządy kraiu naywyższe.

Minister woienny Królestwa Włoskiego złożył X. Eugeniuszowi Beauharnois imieniem armii narodowey powinszowanie nowey dostoyności. Odpisał Wice Król prosząc, ażeby rycerze pamiętni na swoie powołanie, starali się zasłużyć na pochwałę Napoleona, karnością, dobrém ćwiczeniem, gotowością do obrony kraiu.

W Liguryi, Parmie, Placencyi, Guastalli, Arcy Podskarbi Lebrun zachować kazał prawa Francuzkie ściągaiące się do podatku gruntowego, osobistego, od konsumpcyi, sprzętów, drzwi, okien, patentów, stępla, przepisy decelne, pocztowe, o lotteryi. Podatku gruntowego departament Genueński płacić ma corok 1 mill. 384 t. fr. Montenotte 755 t. Appeninu 246 t. Marengo po nowém ograniczeniu 1 mill. 728 t. Stura 2 mill. 435 t. Alp nadmorskich 428 t. Lebrun osądzi, iaki ma być podatek osobisty; poborców naznaczy za poręką. Sol i tabaka na zysk skarbowy będzie przedawana w Piemoncie, Liguryi, Parmie. Bank S. Jerzego płacił właścicielom akcyi, corok 3 mill. 400 t. lirów; dług przelewa się na skarb Francuzki, którego iak długi tak dochody, przez niniejsze urządzenia znacznie się powiększyły.

) ONIESIENIA

DO KURYERA LITEWSKIEGO

Na rozkaz JEGO Imperatorskiey Mości Samowładnącego całą Rossyą. &c. Na Prozbę naypokornieyszą Didricha Tidena Konsyliarza Sprawiedliwości iako Plenipotenta przy pozostałości śp. Henryka Reinholda Buszena Sowietnika tytularnego JEGo Imper. Mości, Sąd Głł. Kurlandski Imperatorski pozywa i adcituie wszystkich i każdego z osobna, którzy z Prawa ogólnego lub szczegulnego i Tituły iakiegokolwiek pretensye do pozostałości wyż rzeczonego Sowietnika Buszena nań albo czynić mogąc zamyślaią, aby na dzień 6 7. i 8 Msca 9bra tego bieżącego roku 1805. iako w terminie przez decyzyą Sądu Głł. na dniu 27 tegoż miesiąca i roku zapadłą do podania przeznaczonym pierwszym przed pomienionym Sądem Głł. w Mitawie osobiście lub przez pełnomocnych Plenipotentów i gdzie potrzeba w assistencyi i opiekunstwie nie omylnie staneli, swoie iakie pretensye do rzeczoney resp: pozostałości Buszenowskiey należycie podali i dowodzili a przytym dalszey prawności tak ogulnie, iak szczegolnie przeznaczenia do podania powtórnego i prekluduiącego terminu oczekiwali; przytym ogłasza się wszystkim tym którzy śp. Sowietnikowi Buszenowi opłatę winni zostali i Dokumenta dla zachowania lub zyskania pieniężnego otrzymali, aby w terminie wyż oznaczonym do produktu tey sprawy ediktalney otym donieśli, a to sub poena dupli, ieżeliby dług zataili, pod wyraznym ostrzeżeniem, stanąon i, albo nie, że pomimo ich niestanności iednak w Sprawie podług Praw i Ustaw postąpiono i uznano bydź ma. Podług czego się zachować maią. Dla dowodu pod pieczęcią Imperatorskiego Sądu Głł: Kurlandskiego przy podpisie zwykłym Dan w Mitawie d. 30. Junii 1805. Ru.

Kantor Rekom: uwiadamia całą Publiczność, iż maiąc rozmaitey kondycyi i talentów z stanu wyższego i niższego płci Męskiey i Żeńskiey w poprzedniczych Gazetach wymienionych do rozlicznych usług ludzi; z których chociaż wielu ubyło, lecz na ich mieysce z nowych więcey przybyło: między temi nayduią się wytrawionego wieku doskonałe Hofmistrzynie, Panny z umieiętnością ięzyków, oraz różnych robot, a iedna umieiąca grać na Fortepianie i Gitarze z Językiem tylko Oyczystym; prócz dziewcząt na Garderobne i pokoiowe Nayduie się także doskonały Cukiernik, kilka Felczerów z świadectwy zagranicznemi, tudzież umieiętnością ięzyków Niemieckiego, Włoskiego, i Francuzkiego. Wielu Rzemieślników w kunsztach; piekarskim, Tapisyerskim, Krawieckim, i Szewskim, którzyby i na Austerye do Dwornych szynków wezwani bydź życzyli. Przytém powierzone wiadomości Kantoru; do zarekommendowania dzielne i szrzednie w różnych mieyscach na zbycie konie, stadne ogiery, wielki stadnik młody bydła pięknego Hollenderskiego, do tego różne w cenie mierney zażywane poiazdy, nieodległe Wilna do kupienia Maiątki, w samém też mieście Pałace, Kamienice, tudzież na przedmieściach Dworki, iakoteż do rocznego i miesięcznego naięcia w różnych mieyscach domy, pokoie, stancye. Przytém muzyczne do kupienia Instrumenta. Zegar kurantowy,

Fortepiana, Klawiecembały, i klawikordy, sztukę wielką marmuru czarnego. Po któ-rém uwiadomieniu Publiczności życzy bydź od teyże uwiadomionym Kantor, ktoby miał summy leżące do pożyczenia na zło-żenie ruchomych depozytów w zastaw, lub na opisanie pewnych possessyi wieyskich czyli znacznych domów Mieyskich w Ewik-cyą niewątpliwey pewności. A korrespon-duiącym adres iednostayny do Kantoru Rekommendacyinego w Klasztorze S. Kazi-mierza w Wilnie.

Od Rządu Guberń: Wileń: ogłasza się ażeby Kredytorowie, którzy maią przekazy od byłey w Warszawie Bankowey Kommis-syi na summę Sądzoną przez nią na Włod-ku Szambelanie byłego Dworu Poll: stawa-li do Rządu tuteyszego sami lub przysłali Plenipotentów dla odebrania piątey części swoich kapitałów, naco znayduią się w de-pozycie Rządu, pieniadze z dochodów Włod-ka zebrane. Julii 26 d. 1805 Roku.

Zeszły z tego świata Starozakon. Jozef Leybowicz Obywatel Wileń. maiąc swóy Dom własny na Ulicy Niemieckiey przy Szkolnym Dworze w Roku 1800 zszedł z tego świata zostawiwszy takowy Dom i długi niektóre na iegoż maiątku oparte, przeto Kredytorowie maiąc ręczne długi sprawiedliwe do zeszłego Leybowicza za-stosowane podaią do wiadomości iż ieśliby ktokolwiek miał iaki dług do tego zeszłe-go bądź za wexlami, Obligami, kartami ce-rografami i iakim innym tytułem nazwać się może, takowe Obligi i dalsze inskrypcye od Datty teraznieyszey za Miesięcy dwa nie-zwłocznie do Policyi mieyskiey Wileń. lub Magistratu składali z persystencyą dwu-niedzielną dla skonfrontowania sprawiedli-wych, a zmyslonych, a ieśliby w takowym przeciągu niezłożył którykolwiek, w Ow-czas kredytorowie maiąc Sprawiedliwe pre-tensye bronić pretensyow zmyslonych o-świadczaią.

Od Policyi Miasta Guberń. Wilna po-wodem podanego w oną przez Kupca Wi-leń. 1 gildyi Zawela Peysachowicza Obia-wienia, ogłaszasię, iż u żyda Dawida, po-bizu Rossieńskiego Pttu w karczmie Gru-że u nich skradziono zgistem sto Rublowemi assygnacyami Rubli 3000. iakowe assygna-cye były pod rokiem teraznieyszym od Nm. 434190 aż do Nm 434220. Czyli też co dokładnie pamięcią zasiągnąć się niemo-że od Nm. 434231 aż do Nm 434260; prze-to ieżeliby w cyrkulacyi u kogokolwiek z takowych Numerow iakowa Assygnata okazałasię, tedy otym donieść naybliższey Zwierzchności mieyscowey takowy dostrze-gaiący obowiązanym będzie.

Dnia 26 Julii 2805 Roku.

Nabywszy dobra Mokrany, borki alias Lepary w Powiecie Kobryńskim położone WJP. Stanisław z Rayska Rayski Szambe-lan był Dworu Pol. od WJP. z Hanusa Leparskiego byłego Sędziego Ziem. Pttu Kobryńskiego w połowie Dziedzica po smier-ci oyca swego WJP. Jerzego Leparskiego ex Podkomorzego Upitskiego, a wdrugiey połowie do sprzedania tychże Dóbr umo-cowany Plenipotent od rodzonego Brata WJP. Franciszka Leparskiego ex Sędziego Grodz. Kobryń. Uwiadamia wszystkich Wie-rzycielów, tak W Jerzego iakoteż i Jego Sukcessorow WW. Jana i Franciszka Le-parskich, aby raczyli z dowodami istotne-mi sami osobiscie, lub przez swych Pleni-potentow po Satysfakcią stawać w Mokranach lub przed Aktami Ziemskiemi Pttu Kobryń. do Roku, licząc od dnia nabycia tych Dóbr 24 Junii V. S. Roku 1805; po upłynieniu tego terminu że teraznieyszy Dziedzic nie będzie obowiązanym zaspakaiać, ma ho-nor ostrzedz.

Zwykle w każdym Ru zbiera się kom-pania przyiacielska d. 29. Augusta w ter-minie przypadaiącego Jarmarku w Zaborzu w Gubernii Mińskiey Ptcie Dzisnieński sy-tuowanym. Dla następnie spodziewaney E-lekcyi w Guber. Mińskiey 7bra 1. w Ru ter: 1805. czas takowego zboru w dniu 15 Aug. zdeterminowany, od którego w ciągu dwutygodniowym Trupa teatru przyiaciel-skiego amatorów, że zwykle swe zabawy do osłodzenia godzin towarzystwa rozwi-nie, przyrzeka; o czém iżby w różnych Gu-berniach mieszkaiących zawiadomić, w Ga-zecie Kuryera Litewskiego awizuie się Datt. 1805 d. 20 Junii w Zaborzu.